

vergadering **C87**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 9 december 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de 109 acties om mensen met een arbeidsbeperking vlotter aan het werk te helpen – 822 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Tine van der Vloet aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de 109 acties die personen met een arbeidshandicap vlotter aan het werk moeten helpen – 831 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de activering van personen met een arbeidsbeperking – 834 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de transitie van onderwijs naar werk voor personen met een arbeidshandicap – 883 (2021-2022)	5
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over openstaande vacatures in de sociale economie – 774 (2021-2022)	13
VRAAG OM UITLEG van Yves Buysse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de tewerkstelling van personen met een visuele handicap – 654 (2021-2022)	16
VRAAG OM UITLEG van Yves Buysse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de doelstelling om de komende jaren duizend extra werknemers aan te werven in de circulaire sociale economie – 655 (2021-2022)	18
VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het monitoringrapport levenslang leren – 824 (2021-2022)	20
VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het plan 'Asielzoeker zoekt match' – 842 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het plan 'Asielzoeker zoekt match' om asielzoekers aan het werk te krijgen – 859 (2021-2022)	22

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits,
viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van
Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de
schoolverlaters in knelpuntberoepen
– 884 (2021-2022)

27

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de 109 acties om mensen met een arbeidsbeperking vlotter aan het werk te helpen – 822 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Tine van der Vloet aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de 109 acties die personen met een arbeidshandicap vlotter aan het werk moeten helpen – 831 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de activering van personen met een arbeidsbeperking – 834 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de transitie van onderwijs naar werk voor personen met een arbeidshandicap – 883 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Minister, dit thema is zeer belangrijk. Als heel wat collega's dit mee op de agenda zetten, is het toch wel belangrijk om daar wat aandacht aan te geven. Het gaat over de 109 acties die personen met een arbeidshandicap vlotter aan het werk moeten helpen. Dit sluit een beetje aan bij het vorige thema. We zien dat in 2020 de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen 74,7 procent was, maar ons doel is dat op te trekken tot 80 procent. Om die 80 procent te halen, is het uiteraard belangrijk dat elk talent kan worden benut. De kansengroepen en de sociale partners die verenigd zijn in de Commissie Diversiteit bij de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), hebben daarom 109 acties opgesteld die inzetten op het duurzaam verhogen van de werkzaamheidsgraad van personen met een arbeidshandicap. Volgens de Commissie Diversiteit bedraagt de werkzaamheidsgraad voor personen met een arbeidshandicap 46 procent, tegenover 80,2 procent voor personen zonder een arbeidsbeperking. In het VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) 'Alle hens aan dek. Het relanceplan van de Vlaamse Regering en sociale partners voor de Vlaamse arbeidsmarkt' van 12 december 2020 staat dat iedereen aan het werk krijgen een topprioriteit is. De Commissie Diversiteit wil met de lijst van 109 acties een voorzet doen om de voornemens uit het VESOC-akkoord te realiseren en personen met een arbeidsbeperking duurzaam aan het werk te krijgen in een inclusievere arbeidsmarkt.

Minister, daarom heb ik voor u de volgende vragen. Het tijdsperspectief voor deze 109 acties is gericht op 2030, en dit bevat zowel acties op lange als op middellange termijn. Hoe staat u tegenover dit actieplan? Welke acties zult u ondernemen op basis van dit actieplan? Gaat u daar ook op korte termijn al mee aan de slag? We hebben net het ontwerp van decreet over individueel maatwerk helemaal besproken. Dit zou tegen 2023 in werking treden. Natuurlijk is het belangrijk dat onze werkgevers voldoende op de hoogte zullen zijn van de ondersteuning die mogelijk is. Hoe gaat u de werkgevers daarvan op de hoogte houden? Vandaag kijken werkgevers vaak naar wat personen met een handicap allemaal niet kunnen

in plaats van wat ze eigenlijk allemaal wél kunnen. Hoe kan de meerwaarde van een persoon met een handicap worden ingezien door de werkgevers?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Mevrouw van der Vloet heeft de inleiding al perfect gegeven. We delen, denk ik, allemaal de doelstelling om mensen met een arbeidshandicap aan de slag te helpen. Het ontwerp van decreet van daarnet moet daarbij helpen. De Commissie Diversiteit van de SERV heeft 109 acties voorgesteld op heel veel verschillende beleidsdomeinen om stappen vooruit te zetten inzake de werkzaamheidsgraad van personen met een arbeidsbeperking.

Ook werkgevers hebben nood aan ondersteuning bij de tewerkstelling van personen met een beperking. Vaak overschatten werkgevers de kosten voor doeltreffende redelijke aanpassingen op de werkvloer, of zijn zij niet op de hoogte van de ondersteuningsmogelijkheden. Het individueel maatwerk kan ook daaraan tegemoetkomen. Daarom pleit men voor informatie en ondersteuning bij selectie, aanwerving, tewerkstelling en retentie van personen met een beperking, en voor het bundelen daarvan in een vlot toegankelijk totaalpakket met één duidelijk aanspreekpunt.

Minister, welke conclusies trekt u uit dit rapport, met betrekking tot de ondersteuning van de doelgroep, met betrekking tot de steun aan de werkgevers en uiteraard ook met betrekking tot de transitie van onderwijs naar werk? Welke beleidsacties vloeien daar dan het best uit voort? Zijn er plannen om Niets Over Ons Zonder Ons (NOOZO) als advies- en beleidsparticipatieorgaan bij de uitwerking van deze acties te betrekken, om op die manier het draagvlak te verzekeren? In hoeverre staat een stabiele jaarlijkse monitoring met betrekking tot arbeidsmarktdata over personen met een arbeidshandicap op punt? Kunnen we wat dat betreft nog stappen vooruit zetten? Zijn er lacunes en hoe worden die verholpen? Wanneer wordt het conceptueel kader inzake handicap verwacht dat momenteel door Statistiek Vlaanderen en andere partners wordt uitgewerkt? Welke initiatieven kan VDAB als arbeidsmarktregisseur nog meer nemen in zijn werking om personen met een arbeidshandicap intensiever en maatgericht te begeleiden naar een job en te ondersteunen tijdens het uitoefenen van die job? Dat komt dan heel dicht bij het individueel maatwerk, waarover we net spraken.

Wordt er bijkomend ingezet op communicatie naar werkgevers over de ondersteunings- en begeleidingsmogelijkheden? Hoe staat u ten opzichte van het bundelen van informatie en ondersteuning in één duidelijk aanspreekpunt? Hoe wilt u tegemoetkomen aan de oproep van de Europese Commissie om tegen 2024 doelen vast te leggen voor het verhogen van de arbeidsmarktparticipatie van personen met een beperking? Welke intermediaire stappen en timing plant u daarvoor?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): De Vlaamse Regering wil de activiteitsgraad naar 80 procent krijgen. Een specifieke groep waarvoor nog veel kan worden gedaan, is die van de personen met een arbeidsbeperking. Maar 46 procent van hen is aan de slag. Dat is maar de helft van de werkzaamheidsgraad van de personen zonder arbeidsbeperking, terwijl toch 14,3 procent van de beroepsactieve bevolking een arbeidsbeperking heeft. Minister, bij de bespreking van het ontwerp van decreet daarnet zei u zelf dat het om ongeveer 600.000 werknemers gaat.

Om de werkzaamheidsgraad van personen met een arbeidsbeperking omhoog te krijgen deed de Commissie Diversiteit van de SERV inderdaad een aantal voorstellen voor acties die de regering kan ondernemen, zoals loopbaanondersteuning op maat voor personen met een arbeidsbeperking via de VDAB of het Gespecialiseerd Team Bemiddeling (GTB), ook wanneer ze al aan de slag zijn.

Daarnaast was er ook een belangrijk appel om werkgevers beter te ondersteunen en te sensibiliseren over de mogelijkheden om personen met een arbeidsbeperking tewerk te stellen. De Commissie Diversiteit pleit er daarom voor om alle informatie en ondersteuning bij de tewerkstelling en retentie van personen met een arbeidsbeperking effectief te bundelen. Ze vraagt ook concreet om 'disability management' te stimuleren en te ondersteunen in bedrijven, met specifieke aandacht voor onze kmo's. Daarnaast moeten personen met een ticket collectief maatwerk ook effectief aan de slag kunnen in maatwerkbedrijven. Om extra plaatsen te financieren, kan de Vlaamse Regering met de Federale Regering in overleg gaan.

Minister, vandaar onze drie zeer concrete vragen, waarvan de eerste vier subvragen heeft. Hoe staat u tegenover de voorgestelde actiepunten? Meer concreet, gaat u een stabiele jaarlijkse monitoring van de arbeidsmarktpositie van personen met een beperking opstarten? Gaat u een periodieke monitoring opstarten van personen met een arbeidsbeperking die wél actief zijn op de arbeidsmarkt, zodat we een zicht kunnen krijgen op welke arbeidsmarktmaatregelen zij gebruiken? Gaat u meer inzetten op de loopbaanondersteuning van personen met een arbeidsbeperking? Hoe zult u 'disability management' ondersteunen en stimuleren bij ondernemingen? Hoe staat u tegenover de suggestie om te overleggen met de Federale Regering over de financiering van extra arbeidsplaatsen in het collectief maatwerk? Algemeen, welk gevolg geeft u aan dit actieplan van de Commissie Diversiteit van de SERV?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, de werkbaarheidsgraad ligt significant lager bij werkenden met een arbeidshandicap dan bij personen zonder arbeidshandicap. In 2019 had 54,1 procent van de werknemers zonder arbeidshandicap een werkbare job, terwijl dat slechts voor 32,9 procent van de werknemers met een beperkte arbeidshandicap en 15,2 procent van de werknemers met een zware arbeidshandicap het geval was. De Commissie Diversiteit van de SERV nam daarom het initiatief om het duurzaam verbeteren van de arbeidsmarktpositie van personen met een arbeidsbeperking verder te vertalen in concrete acties voor de komende jaren.

De transitie vanuit onderwijs naar werk is daarbij een belangrijk element. Jongeren met een beperking die vaker afwezig zijn op school, bijvoorbeeld om medische consultaties bij te wonen, lopen een hoger risico om het onderwijs vroegtijdig te verlaten. Personen met een beperking hebben vaak nood aan flexibiliteit en maatwerk. Als men een stage dient te vervullen, zijn bepaalde redelijke aanpassingen vereist, zoals bijvoorbeeld de mogelijkheid tot spreiding van het aantal te presteren uren.

De maatregelen die in het kader van corona zijn genomen, zoals afstands-onderwijs, hebben daar een extra uitdaging aan toegevoegd. Als gevolg van de pandemie wordt een toename van het aandeel neet-jongeren (not in education, employment or training) verwacht. Jongeren met een beperking zijn in deze groep sterk vertegenwoordigd. Zo is 25,1 procent van de jongeren met een hinder door een handicap, aandoening of ziekte ook een neet-jongere, ten aanzien van 7,2 procent bij jongeren zonder hinder. Een vlotte transitie van onderwijs naar werk voor jongeren met een beperking zal de komende tijd daarom nog crucialer zijn dan anders.

De Commissie Diversiteit vraagt verder ook om de mate in kaart te brengen waarin leerlingen en studenten met een beperking binnen vormen van werkplekleren worden bereikt. In het regeerakkoord hebben we trouwens afgesproken dat Onderwijs en Werk hun databanken zouden koppelen, met onder andere als doel iedereen aan te zetten tot het behalen van een kwalificatie of een diploma. Het zou

ook nuttig zijn om te weten in welke mate al redelijke aanpassingen worden aangevraagd, welke worden gepland en wat de verschillende factoren zijn die in dezen meespelen. Zo blijkt bijvoorbeeld dat het aantal tolkuren waarop personen met een arbeidsbeperking een beroep kunnen doen, in de praktijk vaak te beperkt is.

Minister, zult u in dialoog gaan met de minister van Onderwijs om de transitie vanuit onderwijs naar werk voor personen met een beperking nog meer te ondersteunen?

Zijn er, gelet op de bijkomende uitdagingen door de pandemie, bijkomende acties hieromtrent gepland?

In hoeverre is er zicht op het bereik van leerlingen met een beperking in de verschillende vormen van werkplekleren?

Bent u bereid gehoor te geven aan de oproep van VDAB om zelf actiever individuele beroepsopleidingen (IBO's) voor personen met een arbeidsbeperking richting werkgevers te promoten?

In hoeverre worden gegevens over opleiding en onderwijs vandaag al gekoppeld aan gegevens over de arbeidsmarkt? Zijn er plannen om nog bijkomende gegevens te ontsluiten?

Bent u bereid te onderzoeken of het aantal tolkuren kan worden uitgebreid tot de feitelijke noden van een persoon op de werkvloer?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vandromme, de wijziging van de agenda heeft eigenlijk één groot voordeel, namelijk dat een stuk van het antwoord op alle vragen die zijn gesteld, zoals de voorzitter zei, eigenlijk te vinden is in het vorige punt dat hier aan bod is gekomen, namelijk het decreet Individueel Maatwerk.

Collega's, dit zijn zeer interessante vragen over het actieplan van de SERV, 'actielijst arbeidsbeperking 2030'. Ik verwijs naar het VN-Verdrag 'Rechten voor personen met een Handicap' en naar het VESOC-akkoord 'Alle hens aan dek' uit 2020, dat een beetje de basis vormt.

Dit plan is recent opgeleverd. In januari 2022 wordt op mijn kabinet een eerste digitaal overleg gepland met de vertegenwoordigers van de SERV-Commissie Diversiteit en het departement om de acties te bespreken. Bij de 109 acties vinden we ook acties terug die al opgestart of lopende zijn, maar gezien de beperkte toename van de werkzaamheidsgraad van deze groep blijven acties wel noodzakelijk.

Verschiedende collega's hebben vragen gesteld over de monitoring en data-rapportering. Ik begrijp die opmerking. Want hoewel iedereen vertrekt van de definitie van persoon met een handicap vanuit het VN-Verdrag, wordt daar naargelang het bestuursniveau, Vlaams, federaal of Europees, of naargelang het beleidsdomein ook een specifieke, eigen of verschillende invulling aan gegeven. Binnen het beleidsdomein Werk en Sociale Economie gaat het om een probleem van deelname aan de arbeidsmarkt.

In de enquête naar de arbeidskrachten is sinds 2009 jaarlijks een vraag opgenomen of de persoon hinder ondervindt door een handicap, aandoening of ziekte op het werk of daarbuiten. Dat is de basis om de werkzaamheidsgraad op te berekenen. Het gaat echter om zelfrapportering van de persoon en er is dus

geen directe link met administratieve data die ons leren of een persoon door VDAB is erkend of niet. Het is dus zelfevaluatie.

Het departement maakt jaarlijks een trendrapport over kwetsbare groepen, waarin het dieper ingaat op de gegevens van de enquête. VDAB heeft via Arvastat ook verschillende statistieken beschikbaar over personen met een arbeidsbeperking.

Het lijkt me dus niet wenselijk om nog maar eens een nieuwe, bijkomende monitoring op te zetten. Het lijkt me wel nuttig om de bestaande data beter te verspreiden en er voldoende duiding bij te geven om alle misverstanden te vermijden.

Uit die enquête leren we dat 24 procent van de personen die geen hinder ondervinden niet beroepsactief is, bij de personen die wel hinder ondervinden is 52,4 procent niet beroepsactief, dat is dubbel zoveel.

Conform de afspraken met de sociale partners zijn personen met gezondheidsproblemen of een handicap een van de prioritaire groepen van niet-beroepsactieve personen waarvoor VDAB een instroommodel met partners en stakeholders uitwerkt. De bedoeling is om personen met een tegemoetkoming als persoon met een handicap vanuit de FOD Sociale Zekerheid als persoon met een RIZIV-uitkering (Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering) beter te bereiken via samenwerking met de institutionele en andere partners, zodat deze personen met een handicap of gezondheidsprobleem beter worden opgevangen en beter geactiveerd.

Nog volgens de enquête naar de arbeidskrachten, merken we dat in de groep van werkzoekenden de personen met hinder door hun handicap minder ingeschreven zijn bij VDAB dan werkzoekende personen zonder hinder. Dat heeft ook vaak te maken met hun uitkering of tegemoetkoming. Deze personen zijn immers door hun uitkering of tegemoetkoming niet verplicht om zich bij VDAB in te schrijven als werkzoekende. Vaak zien ze VDAB ook niet als de instantie die hen kan ondersteunen in hun zoektocht naar werk. Voor bemiddelaars vraagt de begeleiding van personen met een specifieke uitkering of tegemoetkoming ook een andere houding en ingesteldheid dan bij uitkeringsgerechtigde werklozen die zich wel verplicht moeten inschrijven. Personen met een RIZIV-uitkering kunnen hun uitkering combineren met betaald werk. Ook voor personen met een tegemoetkoming zijn er beperkte combinatiemogelijkheden. Maar het is ook zoeken naar jobs om binnen de grenzen van het combineerbare loon of binnen de fysieke draagkracht van de persoon te blijven. Personen met een handicap of gezondheidsproblemen kunnen niet altijd voltijds aan de slag. Vaak gaat het om deeltijdse arbeid.

In het voorjaar 2022 komt er een duidelijke infopagina op de website van VDAB, die alle relevante informatie zal combineren. Het is belangrijk dat we daarin wat meer transparantie verschaffen.

Ten aanzien van werkgevers werken VDAB en het departement op een aantal sporen. Het is vooral noodzakelijk om die verschillende instrumenten en bestaande mogelijkheden voldoende te promoten. De instrumenten zijn bekend: de Vlaamse ondersteuningspremie (VOP), de andere BTOM-maatregelen (bijzondere tewerkstellingsondersteunende maatregelen) zoals aanpassingen aan de arbeidspost en aangepaste arbeidskledij, en het toekomstige individueel maatwerk met de loon- en begeleidingspremie.

Er zijn al heel wat mogelijkheden, maar er moet voldoende over worden gecommuniceerd met werkgevers en intermediairs. Uit het VIONA-onderzoek (Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarkttrapportering) naar het verhogen van de werkzaamheidsgraad bleek dat werkgevers vooral via intermediairs of gespecialiseerde partners van VDAB op de hoogte worden gebracht. Uit

onderzoek van IDEA Consult voor VDAB blijkt dan weer dat ook uitzendkantoren een rol kunnen spelen bij de re-integratie van personen na arbeidsongeschiktheid.

Binnen de ESF-oproep (Europees Sociaal Fonds) voor inclusieve ondernemingen wordt gewerkt via de ondersteuning van intermediairs. Binnen de sector-convenanten en de addenda zetten we ook veel meer in op inclusie en diversiteit. Tot slot is er ook nog het actieplan re-integratie na arbeidsongeschiktheid, waar we acties plannen met de intersectorale adviseur van de SERV, het departement en VDAB om nog meer in te zetten op re-integratie en preventie via werkbaar werk.

Wat de uitrol van de werkgeversbenadering betreft, zet VDAB in op IBO's en andere werkplekinstrumenten, zeker bij personen met een iets grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Werkgevers kennen vaak meer vooroordelen tegenover deze personen met een arbeidshandicap. We mogen het dus niet in één richting bekijken, we zien ook dat er een grotere openheid moet komen. Ook daarvoor is ons decreet Individueel Maatwerk van belang.

Ik wil niet zo ver gaan om streefcijfers voor personen met een arbeidsbeperking in IBO's of in andere activeringsinstrumenten op te leggen. Het is veel belangrijker onze energie te steken in het opvolgen van mensen en na te gaan hoe goed of slecht ze vertegenwoordigd zijn in de ondersteunende maatregelen. Pas op die manier kunnen we het onderzoek doen naar eventuele drempels. Wanneer maatregelen worden getroffen om mensen aan het werk te krijgen en er gaat niemand aan de slag, dan moet nagegaan worden wat de drempel is en moet daar iets aan gedaan worden. Dat is belangrijker dan streefcijfers. Want wanneer alle drempels blijven bestaan, dan blijft dat streefcijfer dode letter.

'Disability management' is een specifieke opleiding georganiseerd door het RIZIV om artsen en andere te ondersteunen. De methode is gericht op jobbehoud of re-integratie in de job en is zeker een nuttige manier om werkgevers te ondersteunen. Voor mij staat deze opleiding naast de andere initiatieven die we ondernemen op het vlak van werkbaar werk en re-integratie.

Uit de analyses van het Steunpunt Werk blijkt dat we de meeste winst kunnen maken bij bepaalde groepen die veel minder beroepsactief zijn of een lagere werkzaamheidsgraad kennen. Met de sociale partners werden vier prioritaire groepen van niet-beroepsactieve personen geïdentificeerd, waaronder personen met gezondheidsproblemen of een arbeidshandicap.

Collega Gennez, wat uw vraag over de loopbaanondersteuning betreft, is het duidelijk dat de nood aan ondersteuning van personen met een arbeidsbeperking niet stopt bij de aanwerving. Personen met een arbeidsbeperking kennen vaak grotere problemen op het vlak van werkbaar werk, ze nemen minder deel aan opleiding op de werkvloer, ze komen minder vaak in aanmerking voor promotie, ze hebben het moeilijker met plotse veranderingen. In de sensibilisering van werkgevers kijken we naar het volledige plaatje. Daarom hebben we net het decreet Individueel Maatwerk goedgekeurd. Die nieuwe begeleidingspremie zal in een financiële incentive voorzien, tot vijf jaar lang, om tijdens de duur van de tewerkstelling voldoende te ondersteunen. Daar zat volgens mij het grootste mankement waardoor die overstap zo moeilijk werd gemaakt.

Ik kom tot de groep vragen vanuit de invalshoek onderwijs. Het actieplan van de SERV-Commissie Diversiteit raakt uiteraard meerdere bevoegdheden. Ook de collega's van Onderwijs en gelijke kansen zijn gevat. De overgang van onderwijs naar de arbeidsmarkt is een cruciale fase voor jongeren en is dat zeker voor jongeren met een beperking.

De ondersteuning die we aan werkzoekenden bieden op de werkvloer tijdens werkplekleren, werd een aantal jaar geleden uitgebreid naar jongeren in duaal

leren op de werkvloer. Er zijn ook afspraken tussen VDAB en Onderwijs voor de ondersteuning bij stages. Ook hier zien we dat werkgevers, scholen, leerlingen en ouders vaak onvoldoende op de hoogte zijn van de mogelijkheden. We moeten dan ook sterker inzetten op communicatie en veel meer op bewustwording. Daar knelt het schoentje: we kennen elkaar zo weinig. Ik heb het al gezegd toen ik minister van Onderwijs was: de eerste keer dat ik intensief in contact bent gekomen met jongeren van mijn leeftijd met een beperking, was in de atletiekclub, omdat er daar heel divers gewerkt werd. En dat was dan pas op volwassen leeftijd, in mijn geval. Dat is veel te laat om spontaan bruggen te bouwen. Bij mijn kinderen was het al veel beter. Je ziet dat er wel al wat is veranderd in de samenleving, maar we hebben nog vrij veel werk te doen.

Ik verwijs nog naar een mooi project van Gespecialiseerd Team Bemiddeling (GTB), Ouders voor Inclusie en Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een Handicap (GRIP): Ik 'verdien' werk. Dat project loopt in het arrondissement Leuven, waarbij specifiek jongeren met een beperking worden begeleid in betaald werk vanuit een heel specifieke methodiek, waarbij ze trachten om de personen zo snel mogelijk op een werkvloer te krijgen en daar dan aanpassingen te doen. In plaats van op voorhand een heel theoretisch traject op te zetten, worden ze meteen in het bad gegooid, worden er daar aanpassingen gedaan en wordt er dan bekeken of het lukt.

Er is periodiek overleg tussen de administraties van onze beleidsdomeinen en die van Onderwijs en Welzijn met de tolken en de gebruikers. Er is een tekort aan gebarentaaltolken, waardoor het optrekken van het aantal uren in de regelgeving eerder een symbolische geste zou blijken. Het aantal tolkuren dat niet kan worden ingevuld binnen het beleidsdomein Werk, wordt door VDAB opgevolgd. En hoewel elk niet ingevuld tolkuur er een te veel is, moeten we vooral eerst de krapte aan tolken aanpakken.

Ik zie het positief in: er is heel veel veranderd op dat vlak. Zo zijn er op alle persconferenties van de Vlaamse Regering tolken aanwezig. Er is een acute nood aan tolken, maar de reden daarvoor is ook dat er zoveel vaker spontaan tolken worden ingezet. Ik vind dat een zeer positieve evolutie.

We hebben een goede verstandhouding met de adviesraad NOOZO. Wij hebben met hen al een aantal keer overleg gehad. Afhankelijk van het beleidsdossier bekijken wij of overleg opportuun is. Bij de uitwerking van het decreet voor individueel maatwerk heeft NOOZO informeel een advies op het voorontwerp van decreet geleverd. Zij waren ook betrokken bij de gesprekken met de diverse stakeholders. Destijds was NOOZO nog een project; nu de Vlaamse Regering hen als advies- en beleidsparticipatieorgaan heeft erkend, plannen wij om formeel advies te vragen bij het uitvoeringsbesluit over individueel maatwerk.

Voorzitter, het was alweer een lang antwoord, maar het waren ook lange vragen en het is een belangrijk thema.

De voorzitter: Dank u wel voor uw lang antwoord en het belang dat u hecht aan het thema.

Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Minister, u geeft inderdaad een heel lang en duidelijk antwoord. Ik heb heel wat positieve zaken gehoord. Het is goed dat VDAB begin volgend jaar een informatiepagina zal maken waarop alle informatie wordt verzameld. Want je hoort heel vaak dat men niet weet waar men de informatie moet halen. Het is vaak heel versnipperd: sommige elementen zitten zowel op federaal als op Vlaams niveau. Het is heel belangrijk dat VDAB daar werk van maakt. Dat is heel positief.

U haalt ook aan dat we naar de werkgever toe voldoende moeten promoten wat de mogelijke premies zijn. Het gaat echter niet alleen om de mogelijke premies, dat is het ene luik van het verhaal. Aan de andere kant is het ook zo – het komt ook aan bod in de vraag van collega Buysse, die nog moet worden gesteld – dat mensen met een handicap vaak heel wat kansen missen. Ook al hebben ze de juiste diploma's, toch worden zij vanwege bijvoorbeeld een visuele beperking vaker achteruitgeschoven of wordt er toch niet gekeken naar hun talenten. Ik wil dan ook, naast het promoten van de premies, aandacht vragen voor de talenten van de mensen.

We zien dat deze groep door de coronapandemie vaak door nog meer ongelijkheid wordt getroffen. Hebt u er zicht op of zij bijvoorbeeld sneller op werkloosheid werden gezet dan anderen? Of hebt u daar nu nog geen zicht op?

Want het is belangrijk dat we de effecten van de coronapandemie op werk bij deze mensen in de gaten houden.

U hebt gezegd dat u samenwerkt met uw collega's van Onderwijs. Samenwerking is heel belangrijk, niet alleen met Onderwijs, maar ook met Mobiliteit en Welzijn.

Ten slotte zegt u dat we niet alleen allerlei maatregelen moeten nemen, maar dat we vooral moeten kijken naar mogelijke drempels. En als die drempels ruimer zijn dan de maatregelen die we hebben, moeten we die verruimen. Dat is natuurlijk het grootste item: de drempels die worden ervaren, moeten naar boven komen en worden aangepakt. Ik ben blij dat u ook de mening bent toegedaan dat de maatregelen dan in de toekomst eventueel moet worden aangepast. Ik dank u alvast voor uw inzet voor deze groep.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Er is inderdaad nog stof voor mooi en goed toekomstig beleid.

In verband met het overleg met de Federale Regering over mogelijke pistes tot financiering van de nieuwe instroom in maatwerkbedrijven ziet de commissie een mogelijkheid voor een eventuele transfer die in de werkloosheidsuitkering zou kunnen worden bespaard dankzij de Vlaamse subsidies voor maatwerk. Het federale regeerakkoord laat hier een opening. Mede ook om collega Ronse gelukkig te maken, vraag ik mij af of u bereid bent om dat overleg mee op te starten.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Mijn vraag werd geweigerd in de commissie Onderwijs. Blijkbaar mag u op deze vraag ook antwoorden in naam van de minister van Onderwijs.

Er is vandaag een heel grote stap gezet, minister, collega's, met de goedkeuring van het decreet voor individueel maatwerk. Zoals u aangeeft, minister, kennen we elkaar nog veel te weinig. Het doel van de inclusieve maatschappij, de inclusieve samenleving, is een zeer nobel doel, maar er moeten nog heel wat stappen worden gezet om de stereotypering en de vooroordelen ten aanzien van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en heel specifiek ten aanzien van mensen met een arbeidsbeperking weg te werken.

Wat mij betreft, telt elk talent. Ik ben zeer blij om te horen dat er inderdaad wordt gewerkt aan die infopagina's. Het delen van expertise en de transparantie worden op die manier verhoogd.

Ik verwijs graag naar een onderzoek van de UHasselt waaruit blijkt dat mensen met een handicap vaak goede ondernemers zijn. Vaak zien ze problemen die

anderen niet zo snel zien en komen ze ook met creatieve oplossingen. Dat is een voorbeeld van het delen van expertise.

Ik zie zeker nog kansen in de specifieke doelgroep van leerlingen die schoollopen in de centra leren en werken. Zeker in het buitengewoon secundair onderwijs moeten stappen worden gezet om die leerlingen tewerk te stellen of stage te doen lopen in het reguliere circuit. Misschien zijn daar goede voorbeelden te vinden. Ik ben alvast voorstander.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik kom graag zelf ook nog heel kort tussen. Ik dank u voor het uitgebreide antwoord. Deze belangrijke problematiek verdient ook een uitgebreid antwoord. Misschien is er wel een nooit gezien momentum door de krapte op de arbeidsmarkt om het inschakelen van mensen met een handicap op de arbeidsmarkt een duurzaam karakter te geven.

Ik was ook blij met de toezegging om NOOZO te betrekken in de verdere uitwerking van het beleid. Dat is cruciaal om draagvlak te vinden. Het wordt belangrijk om de werkgevers mee te krijgen in dit verhaal. Onbekend is inderdaad onbemind. Het is een heel belangrijke taak om met het nieuwe instrument van individueel maatwerk die mensen te wijzen op de talenten die op dit moment aan de kant blijven staan.

Het betrekken van de werkgeversorganisaties en sectororganisaties in het te voeren beleid, is een cruciale randvoorwaarde om tot succes te komen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Gennez, ik ben altijd bereid tot overleg met de federale overheid. Ik heb volgende week of de week erna een overleg met collega Frank Vandenbroucke. Ik kan dat daar uiteraard ook al meenemen.

Dit thema wordt vervolgd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over openstaande vacatures in de sociale economie – 774 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, net zoals in de reguliere economie was de coronaperiode 2020-2021 voor de sector van de sociale economie geen eenvoudig jaar. De sector ondervond vanaf maart 2020 een grote sociaal-economische impact van de coronacrisis. De gepaste ondersteuningsmaatregelen en de extra beschermingsmaatregelen om een veilige heropstart mogelijk te maken, zorgden wel voor een geleidelijke heropstart.

Het Departement Werk en Sociale Economie (WSE) gaf aan dat eind 2020 heel wat doelgroepwerknemers opnieuw aan de slag konden en de sector voldoende tewerkstelling kon blijven realiseren voor kwetsbare personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. De tewerkstellingsgraad binnen de maatwerk-bedrijven en LDE-organisaties (lokale diensteneconomie) evolueerde stilaan weer naar het normale precoronaniveau van 85 à 95 procent invullingsgraad van het wettelijk toegekende contingent, net zoals de graad van tijdelijke werkloosheid, al verschilt dat uiteraard van onderneming tot onderneming, want het type

bedrijfsactiviteiten dat een sociale economie onderneming realiseert, speelt natuurlijk ook een rol.

Ondertussen horen we vooral vanuit de provincies West-Vlaanderen en Limburg heel andere signalen. Net zoals in het normale economische circuit (NEC) heerst er ook binnen de sociale economie een krapte op de arbeidsmarkt, zodat bepaalde sociale-economiebedrijven hun openstaande vacatures slechts zeer moeizaam of niet ingevuld krijgen. Dat geldt zowel voor de aanwerving van doelgroep-medewerkers als van begeleiders of omkadering.

In de VDAB-databanken zouden enerzijds wel voldoende werkzoekende mensen voor LDE-ondernemingen of collectief maatwerk geregistreerd moeten zijn, maar toch merken maatwerkbedrijven en LDE-ondernemingen dat onbenutte plaatsen binnen het wettelijk toegekende contingent zeer langzaam of niet ingevuld raken.

Minister, wat zijn volgens u de oorzaken van dit onevenwicht? Is hier, net zoals in het NEC, bijvoorbeeld ook sprake van een inhoudelijke mismatch tussen vraag en aanbod? Of worden er te hoge eisen gesteld aan de doelgroepmedewerkers?

Welke acties plant u om het evenwicht te herstellen op korte en op lange termijn, om ervoor te zorgen dat het beschikbare toegekende contingent wel degelijk wordt ingevuld?

Welke acties voorziet u om openstaande vacatures voor begeleidings- en omkaderingspersoneel sneller ingevuld te krijgen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega. Dit is sowieso een actuele vraag. Ten eerste stellen we vast dat in de groep van personen met een recht of een advies 'sociale economie' er een aanzienlijke groep werkzoekenden zit die al lange tijd een recht of advies heeft, maar in de praktijk niet doorstroomt naar de sociale economie. We zien dat een deel van de werkzoekenden met zo'n advies ondertussen een nieuw, meer recent advies heeft gekregen, dat aangeeft dat een betaalde tewerkstelling binnen de sociale economie toch niet langer de meest gepaste optie is. In dat geval moet er een nieuw advies komen. Dat blijft dan voor vijf jaar geldig.

Ten tweede zien we dat in bepaalde vacatures in de sociale economie bepaalde functieverwachtingen worden opgenomen die, eerlijkheidshalve, zeer nauw aanleunen bij functievereisten die we evengoed terugvinden in normale vacatures. Men verwacht een zekere mate van zelfstandigheid. We merken dat er binnen bepaalde vacatures in de sociale economie soms zware fysieke vereisten of een grote flexibiliteit rond werkuren verwacht wordt. Ook mobiliteit is een aanzienlijke drempel. Het is dus niet zo dat de sociale economie altijd de zachte landingspiste is.

Ten derde stellen we vast dat werkgevers vragen naar specifieke financiële ondersteuningspakketten. Ik zie dat een beetje als subsidieoptimalisatie. Zo zien we dat bij sommige maatwerkbedrijven de nadruk gelegd wordt op het aanwerven van doelgroepwerknemers met een recht op het hoogste werkondersteuningspakket.

Dat is natuurlijk lastig. Ik betreur dat, wetende dat de SINE-regelgeving (sociale inschakelingseconomie) wordt hervormd en ingekanteld in het nieuwe beleidskader van individueel maatwerk. Nog een argument voor dat individuele maatwerk, dus. Ik pleit hier dus ook voor een beetje verantwoordelijkheidszin.

En ten vierde kampt ook de sociale economie met de algemene arbeidskrapte en een mismatch tussen vraag en aanbod. Er zijn ook heel grote regionale verschillen.

Zo is de krapte in West-Vlaanderen meer aanwezig dan in Antwerpen, collega Vandromme. Dat had u natuurlijk al gedacht.

Samen met VDAB en ons departement zetten we sterk in op het herstellen van al die onevenwichten. We hebben een aantal concrete actiepunten. Er is ook een werkgroep bemiddeling, die onderzoekt welke initiatieven kunnen worden genomen om de toeleiding te verfijnen en de mismatch weg te werken.

Tegelijk stimuleren we ook op allerhande manieren de instroom in de sociale economie en willen we ook dat de indicering zo vlot mogelijk verloopt.

We hebben bijkomende opleidingen, casusbesprekingen en interviews, waardoor we ook inzetten op de professionalisering van de VDAB-bemiddelaars. En door de vereenvoudiging en de eenduidigheid van het nieuwe kader van AMA WSE (arbeidsmatige activiteiten), dat op 1 april operationeel werd, zorgen we er ook voor dat de maatregel AMA WSE efficiënt kan worden ingevuld, waardoor we meer mensen kunnen voorbereiden op een betaalde tewerkstelling op termijn. Anderzijds bouwen we vanuit die maatregel ook concreet aan een positieve instroom naar de sociale economie.

Op langere termijn is er naar aanleiding van de interne VDAB-audit 'vacaturewerking sociale economie' een werkgroep opgestart om de vacaturewerking sociale economie te versterken. We nemen de uitdagingen wat betreft de vacaturewerking en de toeleiding ook mee in de geplande evaluatie van collectief maatwerk in 2023.

In het zesde Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA 6) voor de maatwerksector en in het plan Vlaamse Veerkracht en het VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) 'Alle hens aan hek' liggen ook heel wat sterke kansen naar groei, professionalisering en digitalisering voor ondernemingen in de sociale economie.

Er zijn dus heel wat knelpunten, maar tegelijk ook heel wat aanzetten tot oplossingen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden. Het is fijn om te zien dat er verwezen wordt naar Antwerpen en West-Vlaanderen, maar de regio's waar de noden het hoogst zijn, zijn inderdaad West-Vlaanderen en Limburg. Ik denk dat we vandaag inderdaad een belangrijke stap hebben gezet en dat het de uitdaging is om aan de slag te gaan met wat we vandaag goedgekeurd hebben. Het individuele maatwerk en ook AMA WSE zijn mooie opstappen.

Er zal zeker werk moeten worden gemaakt van bekendmaking, intervisie, het nog veel meer duidelijk maken, ook voor kleine kmo's, ook voor mensen die momenteel misschien nog heel ver afstaan van het idee dat iemand met een afstand tot de arbeidsmarkt zou kunnen meewerken in een bedrijf, in familiebedrijven enzovoort. Ik erken zeker het probleem van de eisen die gesteld worden ten aanzien van mensen, de vraag naar een bepaalde vorm van zelfstandigheid en flexibiliteit.

Sta mij toe, minister, om zeker ook de problematiek van de mobiliteit aan te kaarten. U weet waar ik woon. U weet dat daar soms wel eens vragen worden gesteld. Ik merk dat dat niet altijd zo evident is voor mensen om op hun werk te geraken. Maar ik zie ook heel veel creatieve voorbeelden van mensen die werknemers meenemen of ophalen. Dat zijn heel mooie voorbeelden. Ik zou die graag ook willen verspreiden en gedeeld zien. Het lijkt mij mooi om daar verder op in te zetten.

We hebben samen ook een mooi project bezocht bij Westvlees. Dat was een samenwerking met asielzoekers. Ik denk dat dat mooie projecten zijn, minister,

die vanuit regionale noden en behoeften groeien en die er alle baat bij hebben om gedeeld te worden. Ik denk dat we alleen maar op die positieve punten kunnen werken om de kloof die er is, te dichten. Ik hoop dat die voorbeelden ook verder ondersteund kunnen worden.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dit thema is daarnet ook al besproken bij het ontwerp van decreet over het individueel maatwerk. Op basis van mijn contacten bij de maatwerkbedrijven stel ik vast dat er heel vaak wordt aangegeven dat de profielen van die doelgroepwerknemers ook steeds moeilijker worden. Men erkent die complexe situaties, met multiproblematieken, met medische, mentale, psychische, psychiatrische en/of sociale problemen (MMPPS). Zeker in tijden van een krappe arbeidsmarkt is dat ook niet verwonderlijk. Werkgevers smeken op dit moment om arbeidskrachten. Dit vergt ook een meer specifieke en intensievere aanpak. Het lijkt me inderdaad belangrijk dat we de maatwerkbedrijven, maar ook de begeleiders hier voldoende op voorbereiden en er dan ook de nodige ondersteuning voor aanbieden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Er is veel werk aan de winkel. Daar ben ik het absoluut mee eens. Ik ga ook akkoord met de suggesties van de beide collega's.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Yves Buysse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de tewerkstelling van personen met een visuele handicap – 654 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, de Brailleliga heeft een nieuwe campagne georganiseerd om de meerwaarde van blinde en slechtziende werknemers bij tewerkstelling in bedrijven te promoten. Zowat de helft van de blinden en slechtzienden in ons land is vandaag actief aan de slag. De tewerkstellingsgraad van deze doelgroep is dus opvallend lager dan die bij valide personen. Het schort op de arbeidsmarkt nog steeds aan een correcte inschatting van competenties van personen met een visuele beperking. De Brailleliga verwijst naar een bevraging uit 2018: volgens de respondenten daarvan zouden mobiliteit, vooroordelen van werkgevers en een onaangepaste werkpost de grootste hindernissen zijn. Bovendien krijgen blinden en slechtzienden met discriminatie te maken tijdens het sollicitatieproces, aldus de liga.

Minister, welke maatregelen neemt u binnen uw bevoegdheden om die hindernissen op de arbeidsmarkt te verhelpen? Welke ondersteuningsmaatregelen biedt de Vlaamse Regering anderzijds aan de bedrijven om de aanwerving van die mensen te stimuleren? Hoe wordt dat gemonitord? Welke dienstverlening biedt VDAB specifiek aan om blinden en slechtzienden naar aangepast werk te leiden? Worden blinden en slechtzienden proportioneel meer toegeleid naar de sociale economie dan valide personen? Indien ja, vindt u dat wenselijk? Ten slotte, op welke manier worden bedrijven aangezet om blinden en slechtzienden aan te werven?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, dank u wel voor de vraag. Het zou inderdaad niet zo mogen zijn dat mensen die slecht zien of blind zijn, moeite hebben met een job, zeker niet als we de arbeidsmarkt inclusief willen maken. Ik wil eerst en vooral meegeven dat wat de ondersteuning naar werk betreft, de dienstverlening van VDAB openstaat voor iedereen, zonder onderscheid, dus ook voor mensen die blind of slechtziend zijn. VDAB vertrekt vanuit een inclusief beleid, doelgroepenafhankelijk, met aandacht voor de individuele noden.

We hebben natuurlijk wel maatregelen om te kunnen inspelen op individuele noden. Dat zijn de bijzondere tewerkstellingsondersteunende maatregelen (BTOM's). Daartoe behoren de Vlaamse ondersteuningspremie (VOP), omgevingsaanpassingen zoals de aankoop van een brailleleesregel of tegemoetkomingen voor verplaatsingskosten. Dat kan een terugbetaling zijn voor de reiskosten van een begeleider als je het openbaar vervoer gebruikt. Er zijn dus heel wat instrumenten om te helpen.

VDAB heeft geen aparte monitoring met betrekking tot de aanvraag en het daadwerkelijk gebruik van dit soort maatregelen voor specifieke doelgroepen. We weten wel hoeveel dat wordt gebruikt, maar niet door welke doelgroepen allemaal. Vanuit de VDAB-contactstrategie wordt heel snel gedetecteerd of iemand met een visuele beperking meer intensieve ondersteuning nodig heeft. Als dat zo is, dan wordt hij of zij doorverwezen naar de dienst Intensieve Dienstverlening. Dan komt er een optimale screening, waarbij een speciale afdeling binnen VDAB gaat bekijken wat de noden zijn en hoe ze kunnen worden geïndiceerd, en ook adviezen geeft.

VDAB kan een beroep doen op het Gespecialiseerd Team Bemiddeling (GTB) indien intensievere ondersteuning richting werk noodzakelijk is.

Dat is het Medisch-Ergonomisch Team (MET). VDAB kan ook versterkende acties aanbieden via GTB. Dat is bijvoorbeeld een kort lopende groepsmodule om drempels in de loopbaan van de klant aan te pakken. Eigenlijk is er dus in heel wat voorzien, ook samen met GTB. VDAB en GTB kunnen trouwens ook een beroep doen op de gespecialiseerde opleidings-, begeleidings- en bemiddelingsdiensten (GOB's). GOB Brailleliga en GOB emino gaan trouwens vanaf 1 januari van volgend jaar de handen in elkaar slaan om een expertisecentrum inzake visuele handicaps Vlaanderenbreed te kunnen uitbouwen in de GOB-werking. Collega Buysse, dat lijkt me het perfecte antwoord op uw vraag dat de mensen met expertise de handen in elkaar zouden slaan.

Collega, ik kan natuurlijk ook opnieuw verwijzen naar het decreet Individueel Maatwerk dat deze ochtend is goedgekeurd, want ook dat zal helpen om het inclusieve een stuk beter te maken.

De voorzitter: Er zit een rode draad in deze vergadering.

De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw antwoord. Voor alle duidelijkheid, ik heb zeker niet willen insinueren dat VDAB niet openstaat voor deze doelgroep. De vraag was welke de extra en specifieke hulpmiddelen zouden zijn.

Er zijn twee bijkomende zaken. De lokale besturen kunnen hierin ook een belangrijke rol spelen. Worden die ergens in die expertengroep betrokken? Zij staan immers heel dicht bij de mensen. Ze kennen soms ook de verenigingen beter. Wordt er eventueel samenwerking met hen voorzien?

Het tweede sluit een beetje aan bij de reactie op de vorige vraag om uitleg, namelijk inzake het mobiliteitsaspect. Dat is immers een categorie werknemers die

natuurlijk moeilijker ter plaatse geraken dan valide medewerkers. Worden er ook op dat vlak initiatieven genomen?

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Om meteen aan te sluiten bij de laatste vraag van de collega: de mobiliteit is inderdaad wel heel belangrijk, want op het werk geraken brengt heel veel stress met zich mee. Men zou bijvoorbeeld kunnen werken met mobiliteitscoaches. Wordt ook dat bekeken? Ik weet niet of dat aan de orde is en of dat u dat eens kunt bespreken met uw collega van Mobiliteit. Nu er meer wordt thuisgewerkt, zien we dat dat voor deze mensen vaak heel veel stress wegneemt omdat ze de weg naar het werk niet meer moeten afleggen. Misschien geeft dat ook wel meer mogelijkheden in de toekomst, zodat men die mobiliteitskwesatie voor een stukje kan wegnemen, toch zeker een paar dagen per week.

We zien dat die mensen heel vaak solliciteren, maar toch heel vaak het deksel op de neus krijgen. Ze worden vaak wandelen gestuurd, terwijl ze toch heel veel competenties en vaardigheden hebben. Kunnen we de werkgevers ook niet de ogen openen en hen doen kijken naar de talenten in plaats van naar de beperking?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel. Collega Buysse, via de BTOM's via de VDAB kan men extra ondersteuning voor blinden en slechtzienden krijgen. Ik heb dat uitgelegd: zij kunnen bijvoorbeeld een extra begeleider meenemen op het openbaar vervoer, en dan worden de reiskosten van die begeleider op het openbaar vervoer mee betaald. Dat lijkt me dus ook een heel goede zaak.

Collega van der Vloet, ik weet niet of u expliciet een vraag hebt gesteld. Ik heb uw opmerkingen als een constructieve tussenkomst zonder extra vragen beschouwd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Yves Buysse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de doelstelling om de komende jaren duizend extra werknemers aan te werven in de circulaire sociale economie – 655 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Voorzitter, ik weet dat het zeker niet de eerste keer is dat dit thema aan bod komt in deze commissie, en ook nog bij de voorbije begrotingsbesprekingen. Toch heb ik deze vraag ingediend.

Minister, in het kader van de klimaatplannen van de Vlaamse Regering stelt u zich tot doel de komende jaren duizend extra werknemers aan te werven binnen de circulaire sociale economie. Voornamelijk de kringloopwinkels zullen in Vlaanderen bijkomend budget daarvoor krijgen. Er wordt gesproken over 25 miljoen euro. Deze beleidsmaatregel zou het klimaat ten goede komen, met een besparing van 45.000 ton CO₂, en een stimulans bieden voor de tewerkstelling van mensen die het anders moeilijk hebben op de arbeidsmarkt, wegens een fysieke handicap of mindere psychosociale vaardigheden.

Voor het inzamelen, herstellen en hergebruiken van goederen zijn veel handen nodig. Studies gaan uit van een bijkomend potentieel van 30.000 tot 100.000 jobs

in Vlaanderen. Circulaire activiteiten kunnen, via gesubsidieerde tewerkstelling door Vlaanderen, opportuun zijn voor activiteiten die een grote maatschappelijke meerwaarde kennen, maar in een enge economische zin niet volledig rendabel zijn. De circulaire economie biedt heel wat kansen voor kortgeschoolde arbeidskrachten. Het zijn stuk voor stuk activiteiten waarvoor specifieke handarbeid nodig is.

Minister, op welke manier wordt het budget van 25 miljoen euro verdeeld? Welk aandeel komt terecht bij kringloopwinkels? Hoeveel bijkomende kringloopwinkels voorziet u om tot een tewerkstelling van duizend extra personen te komen? Wordt hiervoor een spreidingsplan tussen steden en gemeenten opgesteld? Welk profiel krijgen de duizend werknemers van VDAB om in aanmerking te komen voor een tewerkstelling binnen de circulaire sociale economie? Is de vraag hier groter dan het aanbod aan banen? Op welke termijn zult u dit realiseren? Op welk onderzoek beroept u zich voor uw stelling dat deze maatregel 45.000 ton CO₂ bespaart?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Buysse, over de technische uitwerking en concrete toewijzing van dit groeipad moeten we ons nog buigen. Dit nieuwe groeipad zal thematisch worden ingekleurd. De focus zal op circulaire bedrijfsactiviteiten liggen. De CO₂-reductie zal wel degelijk gerealiseerd en bewezen moeten worden.

De kringwinkels vormen inderdaad de eerste logische doelgroep. Hun kernactiviteit bestaat immers uit het inzamelen, sorteren, herstellen en laten hergebruiken van goederen en materialen. Dat is superbelangrijk, maar ik wijs erop dat ook maatwerkbedrijven circulaire activiteiten kunnen ontwikkelen en realiseren. Er zijn bijvoorbeeld verschillende maatwerkbedrijven die oude metalen ontmantelen en recyclen, de schadelijke stoffen eruit halen en de nuttige grondstoffen doorgeven aan reguliere bedrijven. De beschutte werkplaats 't Veer in Menen is zo'n voorbeeld.

In de loop van deze legislatuur zal dit groeipad systematisch vorm krijgen. Over alle prioriteiten moeten we later nog beslissen na advies van de adviescommissie Sociale Economie. Dat zal dan later worden meegedeeld aan de Vlaamse Regering.

Het is de normale praktijk dat je eerst bepaalt wat je wilt doen en dat je daarna kijkt hoe je dat gaat inzetten. We hebben wel gezegd dat we thematisch gaan inkleuren, en dat zal ook gebeuren in de komende periode.

Hoe hebben we dat berekend? Ik verwijs daarvoor naar data komende uit de jaarlijkse rapportageverplichtingen van de erkende kringwinkels en kringloopcentra aan de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en op data gekoppeld aan de sociale tewerkstelling, verzameld door HERWIN, de koepel van sociale circulaire ondernemers binnen de sector van de sociale economie. Uit die analyse blijkt dat één bijkomende tewerkstellingsplaats in een kringwinkel jaarlijks goed is voor de ophaling van minstens 7 ton extra goederen en een bijhorende CO₂-reductie van circa 7 ton genereert. Met duizend bijkomende jobs kan er op kruissnelheid elk jaar minstens 7000 ton aan CO₂-uitstootvermindering worden gerealiseerd. Investeren in dergelijke klimaatjobs is daarom een win-winsituatie: meer tewerkstelling en een CO₂-reductie. Die 45.000 ton CO₂-reductie is eigenlijk een voorzichtige raming, maar ik wil onszelf niet rijk rekenen.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Minister, ik begrijp dat u nog niet zoveel kunt zeggen, ook over de planning van het thematisch inkleuren. 'In de loop van de legislatuur', dat is nogal ruim.

Minister, hoe zal de geografische spreiding gebeuren? Werkt dat op basis van specifieke cijfers? Wat moet ik me daarbij voorstellen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ook dat wordt bepaald via de commissie. Dat moet ook nog worden gedefinieerd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het monitoringrapport levenslang leren – 824 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Minister, levenslang leren, we moeten we elkaar in deze commissie niet meer overtuigen van het belang daarvan. De hoofdvraag daarbij is: hoe gaan we Vlaanderen overtuigen om de leercultuur te versterken en hoe gaan we de individuele Vlaming overtuigen om die stap te zetten?

Er staan heel wat initiatieven in de steigers, zoals het actieplan van het Partnerschap Levenslang Leren en de oproep leergoesting. Het is zeker niet mijn bedoeling om deze plaat grijs te draaien, maar er zit wel nog heel veel muziek in het onderwys. Ik ben ervan overtuigd dat er ook nog heel wat onbewandelde paden zijn.

Het monitoringsrapport 'Opleidingsdeelname en opleidingsinspanningen van werkgevers in Vlaanderen' van het Steunpunt Werk en het Departement Werk en Sociale Economie geeft aan dat de Vlaamse loontrekkenden in het coronajaar 2020 minder een opleiding hebben gevolgd. Het onderzoek geeft aan dat in 2020 21,1 procent van de Vlamingen een opleiding heeft gevolgd. Dat is bijna 2 procent minder dan het jaar voordien.

Een mogelijke verklaring is de verminderde deelname aan seminars en conferenties. Deze trend was ook in de andere EU-landen merkbaar. Het rapport beschrijft dat de opleidingsinspanningen van werkgevers in de afgelopen vijf jaar vrij stabiel zijn gebleven. Het rapport bevestigt ook eerdere conclusies, namelijk dat grotere bedrijven meer investeren in vorming en opleiding, dat de sectoren financiële activiteiten en verzekeringen, onderwijs en energie het meest investeren in opleiding. De bouwnijverheid, administratieve en ondersteunende diensten en de horeca staan helemaal achteraan in het lijstje. Ook 55-plussers, niet-beroepsactieven, personen met een migratieachtergrond en kortgeschoolden nemen minder vaak deel aan opleidingen. Deze monitoring geeft zo een goed beeld van waar Vlaanderen vandaag staat.

Minister, wat is uw reactie op het monitoringsrapport 'Opleidingsdeelname en opleidingsinspanningen van werkgevers in Vlaanderen'? Op welke manier gaat u daarmee verder aan de slag? Hoe worden de bevindingen meegenomen in de initiatieven die u neemt om de leercultuur in Vlaanderen te verbeteren?

Dit rapport geeft duidelijk een aantal knelpunten aan, bijvoorbeeld sectoren die minder scoren op het voorzien van opleidingen en de ongelijke opleidingsdeelname. Hoe gaat u daarmee verder aan de slag om meer gerichte initiatieven te nemen?

De impact van de coronacrisis op de opleidingsdeelname lijkt logisch. We hebben in het verleden aangegeven dat, nu veel mensen thuiswerken of tijdelijk werkloos zijn, ze die tijd het best kunnen gebruiken om te investeren in opleidingen of

bijscholingen, en dat dat eigenlijk geen verloren tijd mag zijn. Welke lessen leren we uit de impact van de coronacrisis op het levenslang leren? Hoe kunnen deze lessen worden meegenomen in de komende weken en maanden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Claes, u weet dat we een jaarlijks monitoring-rapport willen uitbrengen over opleidingsdeelname van werknemers en de opleidingsinspanningen van werkgevers. Ik ben dus zeer blij met het opleveren van de tweede editie van dit rapport. Ik verwijs daarvoor ook naar de bespreking bij de beleids- en begrotingstoelichting (BBT).

De sectorconvenanten vormen het speerpunt van mijn beleid richting sectoren, met levenslang leren en het stimuleren van opleidingsdeelname als belangrijk onderdeel. Via 38 convenanten en de inzet van bijna 130 sectorconsulenten ondersteun ik sectoren om een leercultuur en opleidingsdeelname te stimuleren. Voor meer informatie verwijs ik naar de gedachtewisseling van 29 april 2021.

Het is de laatste weken jammer genoeg weer duidelijk geworden dat de coronacrisis nog volop woedt. Uit het rapport blijkt een impact van de huidige situatie op de opleidingsdeelname. We hebben in december 2020 een VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) 'Alle hens aan dek' afgesloten. Er loopt ook een opleidings- en loopbaanoffensief, waarin we bijna 120 miljoen euro investeren. Er zijn ook heel wat initiatieven voor een gericht en breed opleidingsaanbod voor tijdelijk werkzoekenden.

Ten eerste fluctueert het aantal tijdelijke werklozen naargelang de genomen maatregelen. Ten tweede zien we een heel verschillend verloop van de tijdelijke werkloosheid. Daarom wordt vooral ingezet op onlineopleidingen die de betrokkene op eigen tempo kan doorlopen en die onafhankelijk van deelnemersaantallen georganiseerd kunnen worden.

Nu maakt de vierde coronagolf het opnieuw noodzakelijk over te schakelen op digitale alternatieven. Het is zeer goed dat VDAB vanuit 'Alle hens aan dek' middelen heeft gekregen voor de eigen onlineopleidingen. Daarnaast wordt momenteel het actieplan e-leren uitgerold, goed voor een bijkomende 21 miljoen euro. 65 concrete projecten zijn onlangs van start gegaan.

We willen dat iedereen gebruik kan maken van deze nieuwe leervormen, en dat hierbij niemand achterblijft.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

We zitten nu inderdaad in die vierde crisis. Dat online leren zal fluctueren met de tijdsperiode en de crisis. Het is goed om verder in te zetten op die trend. U kent ongetwijfeld het spreekwoord: waar het hart vol van is, loopt de mond van over. Dat is de reden waarom ik het onderwerp zo dikwijls aankaart in de commissie. Ik wil samen met u mijn steentje bijdragen om de Vlaming te overtuigen om te investeren in zijn of haar competenties en de meerwaarde daarvan te laten inzien.

Het rapport van Statbel van deze week bevestigt nog maar eens wat we zonet hebben besproken. Het aantal Vlamingen dat een opleiding volgt, moet naar omhoog. Ik kijk dan ook vol ongeduld uit wat volgend jaar zal brengen wat betreft levenslang leren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het plan 'Asielzoeker zoekt match' – 842 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het plan 'Asielzoeker zoekt match' om asielzoekers aan het werk te krijgen – 859 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): In samenwerking met de staatssecretaris voor Asiel en Migratie begint u, minister, met de uitrol van een actieplan om meer asielzoekers aan het werk te krijgen. Asielzoekers kunnen wettelijk gezien na vier maanden in hun procedure aan de slag. Het plan genaamd 'Asielzoeker zoekt match' moet inzetten op de activering van asielzoekers naar betaalde arbeid of vrijwilligerswerk tijdens de procedure van de asielaanvraag.

U stelt dat de inzet van Nederlandsonkundige asielzoekers een grote meerwaarde levert aan de Vlaamse arbeidsmarkt. Hierdoor gaan eindelijk knelpuntberoepen worden ingevuld en de krapte worden aangepakt. Om met dit plan een doorslaand succes te maken, worden partnerschappen met organisaties die helpen bij toeleiding opgericht. Ook wordt er samengewerkt met bedrijven die rechtstreeks asielzoekers willen tewerkstellen. Om de bekendheid van het plan 'Asielzoeker zoekt match' te promoten, wordt een oproep gelanceerd naar bedrijven die interesse hebben om samen te werken met Fedasil.

Minister, vanaf welk moment in de asielaanvraagprocedure worden asielzoekers door VDAB benaderd in het kader van het nieuwe plan? Welk profiel asielzoeker wordt beoogd? Met welke bijkomende taken wordt VDAB door het actieplan belast? Hoeveel asielzoekers beoogt u met dit project tewerk te stellen? Aan welke taalvereisten moeten ze voldoen? Wordt dit op de werkvloer gemonitord? Welk budget wordt voor dit project vrijgemaakt? Hoe wordt dit verdeeld tussen Fedasil, VDAB en overige actoren? Voor welke beroepen en sectoren acht u de inzet van Nederlandsonkundige asielzoekers opportuun? Hoeveel bedrijven tonen zich bereid om asielzoekers tewerk te stellen? Staat hier een subsidie tegenover? Welke organisaties worden betrokken bij de partnerschappen om asielzoekers toe te leiden naar werk? Worden deze organisaties gesubsidieerd? Op welke termijn wordt de oproep naar bedrijven gelanceerd? Wie financiert dit? Is het de bedoeling om asielzoekers vast of tijdelijk te benoemen? Gaat tewerkstelling binnen dit plan voor hen het recht op een uitkering en overige sociale rechten openen? Wat gebeurt er met uitgeprocedeerde asielzoekers die zich in een voorgesteld arbeidsmarkttraject bevinden? Vreest u niet dat tewerkstelling een uitwijzing in de weg zal staan indien de asielaanvraag van de tewerkgestelde asielzoeker wordt verworpen? Hoe wordt dit voorkomen?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, zoals collega Malfroot al zei, stelt u samen met staatssecretaris voor Asiel en Migratie Mahdi een actieplan op 'Asielzoeker zoekt match' om de asielzoekers aan het werk te krijgen tijdens hun asielprocedure. De asielzoekers kunnen na vier maanden in de procedure aan de slag. Dat is wettelijk zo geregeld.

Dat blijkt in de praktijk echter geen sinecure. Door administratieve drempels lopen ze verloren in de zoektocht naar werk. Het voorgestelde actieplan reikt een oplossing aan. Zo zal er een begeleidingstraject worden uitgewerkt dat inzet op competentieversterking en activering naar een baan of vrijwilligerswerk. Om dat te realiseren wordt er binnen Fedasil een nieuwe cel opgericht, 'deelname aan de samenleving', om de vraag en het aanbod op de arbeidsmarkt te matchen. Regionale coaches worden daarvoor ingezet. Fedasil en VDAB slaan de handen in elkaar en werken samen om op zoek te gaan naar organisaties en ondernemingen die asielzoekers willen tewerkstellen.

Minister, hoe zullen VDAB en Fedasil concreet samenwerken? VDAB en Fedasil voorzien de omkadering van werkgevers. Hoe wordt dit aangepakt? Welke opdracht zal VDAB op zich nemen?

Asielzoekers zullen worden gekoppeld aan specifieke vacatures van werkgevers. Hoe worden werkgevers warm gemaakt om asielzoekers aan te werven? Hoe worden werkgevers ondersteund? Worden de asielzoekers begeleid tijdens het traject en de tewerkstelling?

Er zal worden gefocust op taalverwerving en taalcoaching onder meer via een taalbad Nederlands. Op welke manier is de VDAB hierbij betrokken? Met welke middelen wordt dit aangeboden?

Hoeveel middelen en mensen voorziet VDAB voor de uitvoering van dit project? Hoe wordt dit project opgevolgd en geëvalueerd?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt, collega's, voor jullie vraagstelling.

De samenwerking tussen VDAB en Fedasil is niets nieuws. In 2016 namen mijn voorganger Muyters en toenmalig staatssecretaris voor Asiel en Migratie Francken het initiatief om een samenwerkingsovereenkomst af te sluiten tussen VDAB en Fedasil. Misschien hebt u dit traject wel van dichtbij meegemaakt als kabinetsmedewerker van de staatssecretaris, mevrouw De Vreese.

De doelstelling van deze samenwerkingsovereenkomst is om asielzoekers toe te leiden naar een job, in afwachting van een beslissing over hun asielaanvraag.

Via het actieplan 'Asielzoeker zoekt match' wil ik samen met staatssecretaris Mahdi bijkomend inzetten op het toeleiden van asielzoekers naar de arbeidsmarkt. Samen maken we werk van een draaiboek waarop werkgevers, maar evenzeer asielcentra een beroep kunnen doen wanneer ze een asielzoeker in dienst willen nemen.

Het is een van de kerntaken van VDAB om vacatures en werkzoekenden te matchen. Het klopt dat asielzoekers een specifieke doelgroep zijn, maar hun noden op het vlak van bijvoorbeeld taal zijn niet anders dan die van andere werkenden en werkzoekenden op onze arbeidsmarkt. Er worden dus geen bijkomende middelen vrijgemaakt vanuit VDAB, temeer omdat er al sinds 2016 een samenwerkingsovereenkomst is.

Cijfermatige doelstellingen zijn niet vooropgesteld. Hier meetbare doelstellingen aan koppelen, is niet altijd mogelijk. Zo varieert de instroom van asielzoekers. Ook zijn de profielen – bijvoorbeeld op basis van land van herkomst – zeer verschillend. Wat ik wel wil, is dat er cijfers worden bijgehouden, zodat we dit initiatief kunnen monitoren.

Uiteraard zal dit project nauw opgevolgd en geëvalueerd worden. Asielzoekers moeten dus evengoed door VDAB benaderd kunnen worden als een beschikbare arbeidsreserve – uiteraard met de nodige kanttekeningen. Daar kom ik nu toe.

Asielzoekers kunnen vier maanden na de indiening van hun asielaanvraag werken en een beroep doen op de dienstverlening van VDAB.

Na deze 'wachttijd' wordt gekeken naar het profiel van de asielzoeker. Ten eerste wordt er gekeken naar eventuele werkervaring en opleidingen die er al zijn.

Ten tweede wordt er gekeken naar de profielen die er bij werkgevers in de buurt van het asielcentrum nodig zijn. Dan kunnen we gericht gaan matchen, eventueel mits het volgen van een vooropleiding via VDAB of op de werkvloer. Ook kan er gebruikgemaakt worden van bijvoorbeeld taalcoaching. Dat komt niet alleen de asielzoeker ten goede, maar ook de Nederlandstalige collega's. Als de functie het toelaat, kan het dus zijn dat een asielzoeker aan de slag gaat zonder al veel kennis van het Nederlands te hebben. De werkgever kan daar vrij over beslissen. Ik merk bij werkgevers dat het actieplan ook positief wordt onthaald. Maar nogmaals, het is geen verplichting.

Ten derde zijn er ook randvoorwaarden, zoals mobiliteit. Asielcentra liggen vaak afgelegen en dus moet er bekeken worden hoe de verplaatsing naar de werkvloer het best gebeurt. Dat kan vaak via openbaar vervoer, of via vervoer voorzien door de werkgever.

Wat de werkgevers betreft: de sectoren die mij nu al spontaan hebben gecontacteerd, zijn de voedselverwerkende sector, de horeca en de land- en tuinbouw. Dat zijn sectoren waar er een heel grote krapte is. Op dit ogenblik werken we vraaggestuurd. Werkgevers kunnen VDAB of Fedasil dus contacteren, en dan wordt de nodige informatie over tewerkstelling van asielzoekers bezorgd.

Wat de begeleiding van asielzoekers en werkgevers betreft, is het zo dat de asielzoeker wordt begeleid door VDAB in zijn zoektocht naar werk. Fedasil staat de asielzoeker gedurende zijn hele procedure bij.

De vraag werd terecht gesteld welk type contract een asielzoeker krijgt en wat er bij uitwijzing gebeurt. Het is de taak van Fedasil en VDAB om de werkgever te informeren over het statuut waarin een asielzoeker zich bevindt. Dat is een zeer onzeker statuut. Het is dus mogelijk dat er een afwijzing van de aanvraag gebeurt. Op dat moment kan een asielzoeker natuurlijk niet langer werken. Het hebben van werk is dus geen argument om de asielaanvraag positief te beïnvloeden. Ik vind het wel belangrijk om dat te onderstrepen. Het is ook niet mogelijk om vanuit een statuut als asielzoeker een omzetting te vragen naar economisch migrant via de arbeidskaart. Een werkgever kan zelf beslissen welk type contract hij aanbiedt. Als een asielzoeker wordt uitgewezen, dan eindigt het contract.

Wat de opbouw van rechten betreft, is het zo dat in een asielprocedure het principe van bed-bad-brood wordt gehanteerd. Mensen kunnen dus rekenen op onderdak. Als iemand gaat werken, moet hij een deel van zijn loon afstaan, omdat er dan van wordt uitgegaan dat hij een deel van de kosten van het verblijf in het asielcentrum kan bekostigen. De werkgever moet, net zoals voor andere werknemers, sociale bijdragen betalen. Hetzelfde geldt ook voor de persoon die werkt. Vervolgens maakt die ook aanspraak op de rechten die daardoor worden geopend, maar die gelden niet langer als iemand wordt uitgewezen.

Als u dan zou vragen waarom mensen nog zouden werken: ik vind werk sowieso een enorme meerwaarde in je leven. Je leert de taal, je leert sociale omgang. Los van het feit dat dit geen enkele impact heeft op de asielprocedure, vind ik het dus toch wel belangrijk dat mensen de kans krijgen om te werken. Als je dat naast het feit zet dat iemand niks doet in zijn asielcentrum, dan is dat een heel groot verschil.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, u stelt hier een project voor dat wel enigszins positief oogt in functie van een traject naar integratie, maar ik vrees ook dat het zand zal strooien in de ogen van asielzoekers of hun zelfs valse hoop zal geven. U zei net dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen asielzoekers die in die erkenningsprocedure zitten en hetzij erkend worden hetzij moeten worden teruggestuurd, en nieuwkomers die hier mogen blijven en dan via het Agentschap Integratie en Inburgering worden toegeleid naar werk. U vertelde ook net dat het hebben van werk geen argument is om toch een erkenning te krijgen of het statuut van de betrokkene te veranderen. Het is dus goed mogelijk dat die persoon die hier aan de slag gaat, dan toch wordt uitgewezen. Het is dus een realiteit dat hij hier gaat werken, dat hij wordt uitgewezen en dat hij dus valse hoop heeft gekregen. Ook voor de werkgever, die er niet zeker van is of hij hier kan blijven, en voor VDAB, voor de belastingbetaler, is dit bij uitwijzing dan toch ook een verspilling van energie en geld geweest.

Eerlijk gezegd denk ik dat dit niet de groep zal zijn die het knelpuntenprobleem dat al jaren bestaat op de arbeidsmarkt, morgen zal kunnen oplossen. Volgens VDAB-cijfers die gisteren via een persbericht werden bekendgemaakt, zijn er 351.387 vacatures gemeld. Dat is een zeer hoog aantal. Het lag namelijk nog nooit zo hoog. Daartegenover hebben we dan ook 350.000 werklozen. Ik vind het dus van belang dat we ook onze eigen mensen voldoende motiveren om aan de slag te gaan en dat we vooral ook op hen inzetten, zodat zij een job vinden. Ik ben er dan niet zo meteen een voorstander van dat zowel de werkgeversorganisaties als u morele druk gaan uitoefenen op werkgevers om zoveel mogelijk asielzoekers aan te werven, terwijl er hier net zo veel werklozen zijn die op zoek zijn naar een job.

Ik heb dus een bijkomende vraag: hoe zult u voorkomen dat onze eigen laag-gechoolde en onze eigen werklozen het slachtoffer worden van het tewerkstellen van asielzoekers in Vlaamse bedrijven?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, we hebben die wachttijd, waardoor asielzoekers nog eventjes moeten wachten alvorens ze aan de slag kunnen, in de vorige legislatuur inderdaad ingekort van zes naar vier maanden. Collega Malfroot, het lijkt me toch belangrijk dat die mensen dan ook bijdragen in de kosten van de opvang. Van uw partij horen we immers heel vaak de kritiek dat dat allemaal kosteloos is. Als zij hiermee aan de slag gaan, dan is het ook zo dat zij moeten bijdragen in de kosten van de opvang. Dat is niet onbelangrijk in dezen.

Wat altijd moeilijk is in heel deze discussie, is natuurlijk het behouden van het evenwicht tussen die verschillende procedures, de arbeidsmigratie en de asielprocedure. Het mag natuurlijk niet zo zijn dat de asielprocedure wordt misbruikt om hier dan aan de slag te gaan. Daarom is die wachttijd er. Ik nam onlangs deel aan de paneldebat. Professor Bouckaert was daar ook aanwezig. Hij bevestigde daar nog eens zijn standpunt dat die wachttijd, die ook in de ons omringende landen wordt gebruikt, wel degelijk van belang is om die twee procedures te scheiden. Dat ligt ook volledig in de lijn van ons Vlaams regeerakkoord: we willen werken met dat concentrische model en zelf inzetten op legale arbeidsmigratie gefocust op de knelpunten op onze arbeidsmarkt.

Minister, wat voor mij belangrijk is, is dat wij in het Vlaams regeerakkoord ook heel duidelijk hebben gezegd dat de middelen die wij aan VDAB geven in het kader van inburgering, natuurlijk moeten terechtkomen bij nieuwkomers die hier wel degelijk al verblijfsrecht hebben. Daarom was mijn vraag: hoe rijmt u dat dan met het feit dat we inderdaad ook volop gaan inzetten op mensen die hier nog geen definitief verblijfsrecht hebben? Ik hoor u echter zeggen dat u daarvoor geen bijkomende middelen gaat vrijmaken. Ik hoor u dus graag bevestigen dat de

middelen die voor inburgering zijn uitgetrokken, wel degelijk naar lessen Nederlands en dergelijke meer gaan, zoals het Vlaams regeerakkoord ook duidelijk stelde. Ik ga er ook van uit dat die middelen wel degelijk naar de mensen gaan die wel degelijk een verblijfsstatuut hebben.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik vind dit een bijzonder goed initiatief. Collega Malfroot, u bent lid van een fractie die regelmatig, terecht, ook vragen stelt over de krapte op de arbeidsmarkt. We hebben niet meer de luxe groepen te kunnen uitsluiten bij het invullen van vacatures. Mensen laten bijdragen aan het systeem, aan onze arbeidsmarkt, aan onze economie lijkt me nooit verkeerd. Van uw partij komt er vaak de kritiek dat asielzoekers niet bijdragen aan samenleving en economie. Als we dan een plan maken om dat versneld te doen, verbeterd te doen, dan verwacht ik eigenlijk niks anders dan uw steun daarvoor, en vind ik uw reactie eigenlijk een beetje vreemd.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Bothuyne, u neemt mij de woorden uit de mond. Collega Malfroot, ik raad u aan om eens met de baas van Westvlees te spreken en te bekijken hoeveel kortgeschoolden er staan aan te schuiven om in dat bedrijf te gaan werken. Het antwoord zal zijn: nul. Die mensen hebben dus een acute nood als het gaat om het vinden van volk. Er is daar een asielcentrum in de buurt, en er is een match ontstaan tussen de twee. Dit is dus helemaal geen verdringingseffect, maar het oplossen van acute noden die er zijn. Wat dat dan te maken heeft met druk van werkgevers om mensen hier versneld binnen te halen? Dat is eigenlijk allemaal niet zo. Het zijn mensen die hier al zijn, die anders gewoon de samenleving geld zouden kosten en die nu werken, daarmee een arbeidsnood invullen, geld verdienen en, zoals collega De Vreese zegt, van datgene wat ze verdienen een stuk bijdragen voor de opvangkosten die er zijn. Ik vind dat dus eigenlijk een win-winsituatie op alle vlakken. Het kan niet zijn dat men daardoor sneller een oplossing krijgt voor zijn situatie. Ik vind het heel belangrijk om dat te onderstrepen. Het is wel een zinvolle bezigheid. Ik heb met een paar van die mensen gesproken, die ondertussen ook een aardig mondje Nederlands hebben geleerd. Zij weten dat ze hier absoluut niet meer rechten krijgen daardoor, maar ze voelen zich wel gerespecteerd in wie ze zijn door ook een bijdrage te kunnen leveren.

Mevrouw De Vreese, ik kan absoluut bevestigend antwoorden op uw vraag. De middelen voor VDAB in het kader van het inburgering gaan 100 procent naar het inburgeringstraject, niet naar de asielzoekers. Dat is duidelijk afgesproken met de organisatie. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, collega's, dat is inderdaad positief. Jullie hebben gelijk: ze dragen bij aan de maatschappij, ze betalen mee. Dat is inderdaad een betrachting die we moeten nastreven. Zoals ik al zei – hoe had ik het verwoord? – is het enigszins positief. Maar het is natuurlijk een dubbeltje op zijn kant. Want denken dat ze het probleem gaan oplossen, lijkt mij een verkeerde redenering. Want ergens geef je hoop, maar het zou kunnen dat ze worden uitgewezen. Maar goed, ze dragen bij, dat is alvast een stap in de goede richting.

We moeten echter blijven inzetten op het mobiliseren van Vlamingen om de krapte op de arbeidsmarkt weg te werken. Want er zijn heel veel jobs en de jobs raken niet ingevuld. Op dat vlak wacht u ook nog een taak.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Ik wil nog even ingaan op één punt. Er moet inderdaad duidelijk worden gecommuniceerd met de mensen die nog in procedure

zitten. Dat is een belangrijke taak voor Fedasil, dat dagelijks aan de slag gaat met die mensen. Zij moeten die mensen duidelijk maken dat ze wel aan de slag kunnen, maar dat dat geen enkel argument is om nadien een positieve beslissing in hun asielpprocedure te hebben. Dat is ook niet zo, collega Malfroot, het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen houdt daar helemaal geen rekening mee. Maar het kan ook geen element zijn om nadien regularisatie aan te vragen. En we weten allemaal dat bepaalde partijen wel degelijk dat standpunt verdedigen om mensen in illegaal verblijf een arbeidsvergunning te geven, of dat nu transmigranten zijn of anderen. Die bezorgdheid leeft. Onze partij staat daar absoluut niet achter. Maar dat standpunt horen we bij de minister op dit moment heel duidelijk helemaal niet. Ook haar partij heb ik dat standpunt nog nooit horen verdedigen.

Vanuit Vlaanderen moeten er inderdaad voornamelijk middelen gaan naar de mensen met een verblijfsstatuut voor hun inburgering. De inburgering start bij ons in Vlaanderen vanaf dat moment. Dat is belangrijk. Eerst en vooral, minister, moet er worden ingezet op kortere procedures. Kortere procedures tijdens de asielpprocedure zijn een taak voor uw collega van CD&V, staatssecretaris Sammy Mahdi. Hij heeft de laatste maanden heel wat werk aan de winkel. Korte procedures lijken me heel belangrijk om orde op zaken te krijgen. Ook op Vlaams niveau moeten we bekijken hoe we de procedures zo kort mogelijk kunnen maken om een arbeidsvergunning aan te vragen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de schoolverlaters in knelpuntberoepen – 884 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, de aanleiding voor mijn vraag om uitleg was een noodkreet van een van de grotere boekhoudkantoren in ons land. Zij vertelden dat het voor kleine kantoren lastig is om schoolverlaters te overtuigen om hun carrière bij hen te starten. Toch, als we in de databank van VDAB kijken, zien we net een relatieve stijging van het aantal schoolverlaters die een boekhoudkundige richting volgden en na een jaar nog steeds werkzoekend zijn. In 2018 was dit 8,7 procent, in 2019 14 procent en in 2020 was dat bijna 20 procent. Dat is een hoog aantal. Hoewel er midden 2020 de helft minder geschikte werkzoekenden waren – een achthonderdtal – dan vacatures, bleef dit cijfer dus stijgen. De spanningsindicator lag daarmee rond 2,7 op dat moment, wat eerder laag was.

U weet dat sommige schoolverlaters meer moeilijkheden hebben om zich aan te passen aan de arbeidsmarkt. Ook de coronacrisis en de daarbij passende strenge coronamaatregelen hebben niet echt geholpen. We weten ook dat het ene beroep of de ene sector crisisgevoeliger is dan de andere. Maar als we deze cijfers vergelijken met andere knelpuntberoepen, zien we gelijkaardige cijfers.

Ook in de bouwsector, toch ook een sector waar klassiek heel veel knelpuntberoepen en -vacatures zijn, is het cijfer van het aantal schoolverlaters dat een tso-opleiding volgde en na één jaar nog werkloos was, gestegen van 3,3 procent in 2018 en 2019 naar bijna 11 procent in 2020. Ook bij andere onderwijsniveaus zoals bso en dbso zagen we een gelijkaardige stijging in de bouwsector. Vaak zijn deze cijfers dan nog hoger in de centrumsteden. Naar aanleiding daarvan startte de stad Gent in samenwerking met VDAB vorig jaar een pop-upjobkantoor, om specifiek die doelgroep te bevragen.

Minister, vorig jaar was de verwachting dat de coronacrisis geen grote impact zou hebben op de jobkansen van de meeste schoolverlaters. Beschikt u ondertussen over nieuwe informatie daarover? Hoe interpreteert u de stijging die we hier zien bij een aantal beroepsgroepen wat betreft die schoolverlaters en hun verminderde kansen op de arbeidsmarkt?

Hoe evalueert u het initiatief van de stad Gent en VDAB? Zou dit misschien een inspiratie kunnen zijn om in andere centrumsteden gelijkaardige initiatieven te nemen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, dank u wel voor deze korte vraag. De gegevens van de schoolverlaters in 2020 zijn pas beschikbaar bij de publicatie van het nieuwe schoolverlatersrapport midden 2022. We hebben momenteel nog geen zicht op het aantal schoolverlaters in 2020 waarvan dan het werkzoekenden-percentage per studierichting wordt gemeten voor juni 2021.

Het departement legt momenteel de laatste hand aan het Trendrapport 2021. Daaruit zou blijken dat het aantal schoolverlaters in 2020 lager lag dan in 2019, en dat jongeren die de schoolbanken verlieten minder vaak aan het werk gingen of werkloos werden, maar vaker niet-beroepsactief werden. Het lijkt erop dat heel wat jongeren hun intrede in de arbeidsmarkt nog wat uitstelden, als dat mogelijk was. De jeugdwerkloosheid daalde bijvoorbeeld bij jongeren met een diploma van de derde graad aso, wat erop kan wijzen dat zij in 2020 vaker besloten om verder te studeren in plaats van al naar de arbeidsmarkt te stappen.

De stijging van het aantal niet-beroepsactieve schoolverlaters is zorgwekkend, maar de cijfers wijzen eveneens uit dat het aantal neet-jongeren (not in education, employment or training) daalde tussen 2019 en 2020, en ook in 2021 verder in dalende lijn gaat. Het is dus niet gezegd dat deze niet-beroepsactieve schoolverlaters hebben afgehaakt, ze kunnen andere opleidingen hebben gevolgd of zich op een andere manier hebben voorbereid op een instap.

Vanuit de werkzoekendencijfers stelt VDAB wel vast dat het aantal jonge werkzoekenden in juni 2021 met 23 procent is gedaald ten opzichte van juni 2020. Maar die groepen overlappen elkaar niet volledig. Gelet op die sterke daling en de voorlopig alsmaar toenemende krapte op de arbeidsmarkt kunnen we er dus met de huidige kennis en informatie van uitgaan dat het parcours van schoolverlaters in 2020 hobbeliger was dan in andere jaren, maar dat de impact op langere termijn wellicht gering is.

Ik kom tot uw tweede vraag. De pop-up getiteld 'Klaar voor take-off' werd opgestart op 6 juli 2021 in een winkelpand in de Brabantdam in Gent en afgerond eind december 2020. Het aanbod was driedig, namelijk het voorzien in individuele dienstverlening, workshops en het organiseren van stages.

Voor individuele dienstverlening waren er altijd twee consultants aanwezig. In totaal werden 229 jongeren bereikt. Meer dan de helft van de bezoekers was tussen 22 en 25 jaar oud en de meerderheid was midden- of hooggeschoold. De klantenbevraging gaf aan dat de overgrote meerderheid heel tevreden was.

Wat de workshops betreft, heeft het groepsaanbod een viertal maanden gelopen. Er waren 69 activiteiten, waarvan er 38 – zo'n 55 procent – hebben plaatsgevonden, met een bereik van samen 154 deelnemers en een hoge klanttevredenheid.

Er werden ook beroepsinlevingsstages (BIS) voor jongeren georganiseerd. Die zijn gestart op 1 december 2020 en worden eind december 2021 afgesloten. Specifiek kunnen schoolverlaters die werkloos zijn en hun cv willen boosten met concrete

werkervaring via een beroepsinlevingsstage, zich aanmelden bij de dienst Werk van de Stad Gent. Op die manier kunnen jongeren een eerste werkervaring opdoen na hun studies. Het aanbod is gericht op jongeren tussen 18 en 30 jaar die wonen in Gent en die in 2019, 2020 of 2021 de school hebben verlaten.

In de zomer van 2021 werd deze werking in een lightversie herhaald in de reguliere werking bij de consultants van dienst Werk van de stad Gent. Het ging hierbij enkel om de individuele dienstverlening. De take-off light kende een beperkter succes: er hebben zich 42 jongeren aangemeld.

De werkingsprincipes van deze Gentse pop-up en de acties gericht op schoolverlaters passen we in andere regio's eerder geïntegreerd toe in de standaard-basisdienstverlening van VDAB. Uiteraard moedig ik elke samenwerking tussen lokale besturen, gespecialiseerde organisaties en VDAB aan. Het vormt trouwens ook de kern van het ESF-project (Europees Sociaal Fonds) 'lokale partnerschappen voor jongeren', waar we Vlaanderenbreed dergelijke samenwerkingen ondersteunen. VDAB is daar altijd met zijn expertise en jongerenconsultanten bij betrokken.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik denk dat dat Gentse voorbeeld misschien wel interessant is, als ik de eerste cijfers goed heb geïnterpreteerd. We kunnen bekijken of we dit in andere steden, die ook een dergelijke problematiek kennen, kunnen herhalen. De inspiratie komt vaak uit Oost-Vlaanderen, en zeker in dezen lijkt die mij nuttig te zijn.

Ik ben blij dat die cijfers over de neet-jongeren in dalende lijn gaan. Anderzijds denk ik dat we de cijfers over een aantal beroepsgroepen en een aantal afstudeerrichtingen toch goed in de gaten moeten houden, bijvoorbeeld de cijfers over de richting boekhouding. Als 20 procent van de mensen uit die richting na een jaar nog werkzoekend is, wetende dat er zoveel knelpunten zijn in die sector, lijkt mij dat een signaal dat er gesleuteld moet worden aan de opleidingsinhoud. Ik denk dat we specifieke acties moeten nemen om ervoor te zorgen dat de mensen uit die opleiding wel degelijk klaar zijn voor de arbeidsmarkt. Daar moeten we dus misschien toch nog een tandje bij steken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, mijnheer Bothuyne. Ik erken absoluut dat het Gentse voorbeeld voor mij ook inspirerend is. Het is ook niet nieuw. Er was vroeger ook een jobbar in Antwerpen. Maar je hebt maatwerk per regio nodig, denk ik. Dat is zeer interessant. Ik vind het ook belangrijk dat we dat goed monitoren. Het schoolverlatersrapport is ook een momentopname waarbij op één dag een foto wordt genomen van de status. Ze hebben, zeker met de economische vraag naar werk, een zeer gunstige wind in de zeilen. In die zin omarm ik dus die projecten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.